

Glocker Ernst Friedrich (1793-1858)

Profesor geologii Uniwersytetu Wrocławskiego

Urodził się 1 maja 1793 roku w Stuttgarcie. Pierwsze nauki pobierał w swym rodzinnym mieście. W roku 1810 rozpoczął studia filozoficzne i teologiczne na Uniwersytecie w Tybindze. Po ich ukończeniu poświęcił się służbie kościelnej, wkrótce jednak obudziło się w nim zamiłowanie do nauk przyrodniczych, wobec czego powrócił na uniwersytet, gdzie najpierw zajął się botaniką, później zaś zwrócił się w stronę mineralogii. Studia te kontynuował w Halle, zaś w roku 1818 przybył do Wrocławia, gdzie znalazł posadę nauczyciela nauk przyrodniczych.

W roku 1821 napisał zarys mineralogii do użytku szkolnego, drobne artykuły publikował też wówczas w czasopiśmie „Isis” Lorenza Okena, jednak drogę do kariery akademickiej otwarła mu dopiero napisana pod kierunkiem prof. Treviranusa praca o oddziaływaniu światła na rośliny. W roku 1823 habilitował się na Uniwersytecie Wrocławskim na podstawie pracy „De topazio Plinii”. Od roku 1824 był prorektorem i profesorem Gimnazjum Marii Magdaleny we Wrocławiu, a jednocześnie w charakterze docenta prywatnego prowadził na Uniwersytecie Wrocławskim zajęcia obejmujące ogólną i specjalną oryktognozę (tj. mineralogię) i historię zmian powierzchni Ziemi.

W roku 1825 został profesorem nadzwyczajnym, zaś w roku 1832, po odejściu Henricha Steffensa, profesorem zwyczajnym mineralogii oraz dyrektorem Gabinetu Mineralogicznego. Oprócz geognozji wykładał też krystalografię i podejmował w swych wykładach takie tematy, jak historia i fizyka minerałów, ogólna fizyka skał, zagadnienia rud metali, nowoczesne osiągnięcia mineralogii, oryktografia Śląska, rewolucje wodne na kuli ziemskiej i inne. Poza działalnością akademicką zajmował się również, na ogół w okresie wakacji, mineralogicznymi i geognostycznymi badaniami Śląska oraz sąsiednich krain. Przemierzył wielokrotnie Śląsk wraz z Sudekami, Łużyce, Morawy, a choć Gabinet Mineralogiczny Uniwersytetu Wrocławskiego pod jego kierownictwem nie poszerzył swych zbiorów w stopniu, który byłby godny uwagi, on sam był gorliwym kolekcjonerem minerałów oraz skamieniałości i zgromadził podczas swych wędrówek prywatny zbiór liczący ponad 16 000 okazów. Opisał aż 15 odkrytych przez siebie nowych minerałów, co nie udało się ani przed nim, ani po nim żadnemu z wrocławskich mineralogów. W maju 1830 roku przyjęty został w poczet członków Leopoldyńsko-Karolińskiej Akademii Przyrodników (Matrikel No. 1345), przybierając przydomek „Volkman” na cześć Georga Antona Volkmana.

Opublikował szereg prac, którymi wniósł niemały wkład w znajomość Śląska pod względem geologicznym, jednakże jego wiedza mineralogiczna zdecydowanie przewyższała paleontologiczną. W latach 1831-41 wydawał „Mineralogische Jahrbefte”, ponad 50 artykułów zamieścił w najbardziej liczących się w jego czasach czasopismach przyrodniczych, a ponadto zajmował się historią badań geologicznych na Śląsku. Jego praca „Synopsis Mineralium” była tabelarycznym ujęciem wszystkich znanych wówczas minerałów wraz z wszystkimi synonimami i odmianami ich nazw. Próbował w niej, podobnie jak Breithaup i Necker, wprowadzić do mineralogii łacińskie nazewnictwo binominalne, jednakże próba ta nie spotkała się z żadnym godnym uwagi oddźwiękiem.

Ponieważ był typowym starym kawalerem, w kontaktach towarzyskich uchodził za dziwaka i dopuszczał się różnych ekscesów, doszło w końcu do tego, że grożące mu w roku 1854 dochodzenie zostało umorzone pod warunkiem, że zrezygnuje ze swego akademickiego sta-

nowiska. Odtąd mieszkał częściowo w Halle, częściowo zaś w Zgorzelcu, gdzie był aktywnym członkiem miejscowego Towarzystwa Przyrodniczego, a przez pewien czas pełnił również funkcję kustosa jego zbiorów. Jego ostatnią, niezwykle doniosłą pracą był geologiczny opis Górnych Łużyc wydany w roku 1857. Dużą część swych bogatych i cennych zbiorów podarował Uniwersytetowi w Stuttgarcie, za co uhonorowany został wirtemburskim Orderem Fryderyka. Pozostałą część chciał początkowo odstąpić Towarzystwu Przyrodniczemu w Zgorzelcu, gdy jednak rozmowy w tej sprawie nie przyniosły rezultatu, odstąpił je Uniwersytetowi w Tybindze w zamian za roczną rentę w wysokości 500 florenów. W roku 1856 powrócił do Stuttgartu, gdzie zamieszkał ze swym bratem, również kawalerem. Zmarł w zapomnieniu 15 lipca 1858 roku.

Ważniejsze prace:

- 1821 – Grundriss der Mineralogie. Nebst einem Anhang, ein Verzeichniss aller bis jetzt in Schlesien aufgefundenen Fossilien enthaltend. Breslau.
- 1827 – Beiträge zur mineralogischen Kenntniss der Sudetenländer insbes. Schlesiens. Breslau.
- 1827 – Versuch einer Charakteristik der schlesisch-mineralogischen Literatur bis zum Ende des achtzehnten Jahrhunderts. Breslau.
- 1829 – Über schlesischen Hyalith, besonders über einige neu entdeckte Formen desselben, sowie über dessen Vorkommen und Entstehen. *Nova Acta Acad. Nat. Cur. 14.*
- 1831 – Handbuch der Mineralogie. Nürnberg.
- 1832 – Versuch einer Charakteristik der schlesisch-mineralogischen Literatur von 1800 bis 1832. Breslau.
- 1839 – Grundriss der Mineralogie mit Einschluss der Geognosie und Petrefaktenkunde. Nürnberg.
- 1841 – De Graphite moravice et de phaenomenis quibusdam originem Graphitae illustrantibus litterae. *Nova Acta Acad. Nat. Cur. 18. Supl. 1.*
- 1847 – Generum et specierum mineralium secundum ordinem naturales digestorum synopsis. Halae.
- 1852 – Basalt von Bieskau, von Eichau, Geschiebe von Münsterberg, Süßwassersperulit von Rothaus. *Z.D.G.G. 4.*
- 1854-1856 – Über die nordischen Geschiebe der Oderebene um Breslau. *Nova Acta Acad. Nat. Cur. 24-25.*
- 1856 – Neue Beiträge zur Kenntniss der nordischen Geschiebe und ihres Vorkommens in der Oderebene um Breslau. *Ibid. 25.*
- 1857 – Geognostische Beschreibung der Oberlausitz. *Abh. der Naturf. Ges. in Görlitz 8.*

Źródła:

- Gümbel W. v. 1879. Allg. Deutsche Biogr. 9. S. 238-240.
- Pater M. 1997. Historia Uniwersytetu Wrocławskiego do roku 1918. Wrocław. S. 199.
- Völkel H. Notatka sporządzona w Bochum 23 marca 1999 r.